

Právní rádce

ELEKTRONICKÝ NEWSLETTER MĚSÍČNÍKU PRÁVNÍ RÁDCE
VYDÁVÁ ECONOMIA, A.S., V EXKLUZIVNÍ SPOLUPRÁCI S ATLAS consulting spol. s r.o.

2. 8. 2013
číslo 14/13

Reakce: Věčně nepochopený institut nutné obrany

V newsletteru Právního rádce č. 12/13 byl publikován článek Jakuba Kolomičenka s názvem „Institut nepřiměřené obrany opět pod palbou kritiky“ týkající se nedávného případu střelby kuší, za který Krajský soud v Ostravě odsoudil domnělého obránce na základě zatím nepravomocného rozsudku k trestu odnětí svobody v trvání deseti let.

Autor obhajuje toto soudní rozhodnutí s odkazem na skutečnost, že došlo k tzv. intenzivnímu excesu z nutné obrany. Ta nesmí být podle ustanovení § 29 odst. 2 trestního zákoníku „zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“ K uvedenému excesu mělo dojít údajně z toho důvodu, že „ochrana života a zdraví je obecně nadřazena ochraně majetku.“ Přitom proporcionalitu nutné obrany k hrožícímu nebo trvajícím útoku trestní zákoník (na rozdíl třeba od krajní nouze) vůbec nezná.

Mám za to, že uvedený výklad, kterého se dopouštějí nejen novináři, ale stále častěji také samotní právníci, zkresluje pohled na institut nutné obrany v řadách laické veřejnosti. Obránce pak ve velmi vypjaté životní situaci neví, jak se správně zachovat a při útoku volí buď zcela pasivní postavení, nebo naopak překročí meze nutné obrany.

Stejně jako se u nutné obrany nevyžaduje subsidiarita (tj. například zvolit útěk před obranou), není vyžadována ani proporcionalita (tedy srovnávání hrožící a vzniklé škody). Podle okolností je tak při ochraně majetku dovoleno útočnicka třeba i usmrtit. Smysl vyloučení proporcionality je více patrný na příkladu ženy bránící se znásilnění (viz NOVOTNÝ, F. a kol. Trestní zákoník 2010. Praha: EUROUNION Praha, s.r.o., 2010, ISBN: 978-80-7317-084-4., s. 102.). I tehdy lze připustit usmrcení útočnicka. Vždy ale bude nutné posoudit případ s ohledem na konkrétní okolnosti.

Přesto může být požadavek proporcionality do určité míry zohledněn. Musí se však vzít v potaz hledisko zcela zjevné nepřiměřenosti způsobu útoku (nikoliv tedy hledisko pouhé „zjevné nepřiměřenosti“, kterou náš zákonodárce rozšířil již v roce 1993 o pojem „zcela“, čímž posunul dovolené hranice chování obránce ještě dále, než tomu bylo před tehdejší novelou).

Proporcionalita se tak v určité zeslabené formě vrací, protože intenzita útoku je spoluur-

čována mimo jiné významem ohroženého zájmu (viz SOL-NAŘ, V., Základy trestní odpovědnosti. 1. vyd., Praha: Academia, 1972, s. 105.) Namísto tedy nebude taková obrana, při které by se jednalo o zcela extrémní nepoměr mezi hrožící a vzniklou škodou.

Často se uvádí příklad chromého hlídače ovocného sadu, který má jedinou spolehlivou možnost, jak zahnat děti na třešních, a sice vystřelit po nich z pušky. V našem trestním právu by se taková nutná obrana vyloučila pro hrubý nepoměr škody hrožící a škody způsobené (viz DOLENSKÝ, A., Střílet nebo nestřílet? Právní praxe v podnikání 1997, č. 2, s. 39.) V daném případě ale nemuselo jít o takto jednoznačnou situaci.

Při krádežích v domě dochází nejen k porušování zájmů na ochranu vlastnictví, ale také k porušování dalších hodnot chráněných trestním zákoníkem (typicky domovní svoboda). Pak by bylo přípustné i použití stříelné zbraně.

Ostravský případ byl soudem vyhodnocen z největší pravděpodobnosti správným způsobem, nikoliv však z důvodu intenzivního excesu (překročení dovolené intenzity obrany), ale vzhledem k tzv. excesu extenzivnímu (tedy z hlediska časového rámce). Obránce totiž vystřelil teprve ve chvíli, kdy útočníci již prchali z pozemku a podle informací dostupných z médií si sebou ani nic neodnášeli. Pokud zloděj utíká z místa činu s právě ukradenými věcmi, je nutná obrana zpravidla přípustná, ačkoli v tomto ohledu existují i odlišné názory (viz NOVOTNÝ, F., et al., Praktikum trestního práva hmotného. 2. vyd., Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, ISBN: 978-80-7380-252-3, s. 80. Odlišný názor viz například Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 25. 8. 2010, sp. zn. 7 Tdo 793/2010.).

Nutnou obranu lze tedy co do její intenzity vyloučit pouze tam, kde nepoměr mezi obranou a útokem bude shledán jako zcela zjevný, očividný, mimořádně hrubý. V opačném případě nepůjde o obranu zcela zjevně nepřiměřenou a podmínky § 29 trestního zákoníku budou zásadně splněny. Pokud však dojde k obraně až po ukončení hrožícího nebo trvajícím útoku, nebude se již jednat o obranu nutnou a soudy takové jednání zpravidla vyhodnotí jako některou ze skutkových podstat trestných činů (v daném případě trestného činu těžkého ublížení (Pokračování na stránce 2)

NÁZOR

foto Archiv Achour & Hájek

V červencovém čísle měsíčníku Právní rádce, které vyšlo 25.7., mimo jiné najdete:

- DĚDICKÉ PRÁVO NOVĚ
- NOVÁ PRAVIDLA TÝKAJÍCÍ SE ANONYMNÍCH AKCIÍ
- VSTUPNÍ LÉKAŘSKÉ PROHLÍDKY
- SMĚRNICE O DANI Z FINANČNÍCH TRANSAKCÍ
- SMLOUVA O DÍLO PODLE NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU
- ZÁRUKA NA ZBOŽÍ PODLE NOVÉHO OBČANSKÉHO ZÁKONÍKU

Ukázkové číslo ZDARMA
a objednávka předplatného
na telefonním čísle 800 110 022
nebo na adrese www.PravniRadce.cz

Změnily se zákony o poštovních službách i elektronických komunikacích

V průběhu července vyšly ve Sbírce zákonů další zákony. Jsou mezi nimi například novela zákona o poštovních službách, novela zákona o elektronických komunikacích či novela loterijního zákon. Novela zákona o poštovních službách obsahuje jen tři věcné změny. První z nich je, že minimální počet poštovních provozoven držitele poštovní licence určí vláda na návrh ČTÚ nařízením. Druhou novinkou je povinnost provozovatelů zřetelně označovat u nich podané zásilky a třetí pak snížení limitu ročních výnosů provozovatelů poštovních služeb z 10 milionů na 3 miliony. Novela zákona o elektronických komunikacích posiluje práva spotřebitelů na trhu mobilních operátorů, neboť například omezuje možné pokuty za předčasné ukončení smlouvy. Nově budou klienti doplácet maximálně pětinu součtu paušálů nebo minimálních provolaných částek, které by zaplatili do konce trvání smlouvy. Novela loterijního zákona počítá s tím, že

NOVINKY

(Pokračování na stránce 2)

(Pokračování ze stránky 1)
na zdraví s následkem smrti).

Situace, v nichž připadá v úvahu použití institutu nutné obrany je nezbytné správně interpretovat nejen mezi odbornou veřejností, ale také mezi všemi ostatními, které je v tomto ohledu třeba pravidelně informovat a vzdělávat, což zahrnuje i důsledné rozlišování mezi intenzivním a extenzivním excesem z nutné obrany. V opačném případě hrozí, že lidé nebudou mít dostatečnou důvěru v jeden z nejstarších právních institutů. A podle toho se pak budou také chovat.

Mgr. Martin Pelikán
advokátní koncipient, Achour & Hájek

Minimální mzda byla zvýšena

Dne 23. 7. 2013 bylo ve Sbírce zákonů zveřejněno pod č. 210/2013 Sb. nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Na základě nařízení dochází ke zvýšení základní sazby minimální mzdy pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin z 8.000 Kč za měsíc na částku 8.500 Kč za měsíc, respektive ze 48,10 Kč za hodinu na částku 50,60 Kč za hodinu. V návaznosti na to jsou zvýšeny rovněž nejnižší úrovně zaručené mzdy. Naopak pro zaměstnance, kteří jsou poživateli invalidního důchodu pro invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně, jsou sazby minimální mzdy a nejnižší úrovně zaručené mzdy ponechány na dosavadní úrovni. **Nařízení nabývá účinnosti dnem 1. 8. 2013.** Více na adrese <http://www.codexisuno.cz/0AN>

Novela obchodního zákoníku

Dne 28. 6. 2013 byl ve Sbírce zákonů zveřejněn pod č. 179/2013 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Novela se týká především problematiky opožděných plateb, která byla doposud řešena v § 369a. Ustanovení bylo do obchodního zákoníku včleněno s účinností od 1. 1. 2005 jako provedení evropské směrnice o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích. Cílem této úpravy bylo zabezpečit dobrou platební morálku při úplatných dodávkách zboží a služeb, přičemž žádoucím důsledkem měla být především ochrana menších a středních podnikatelů, kteří jsou vystaveni riziku nepřiměřeného zacházení ze strany větších dodavatelů. Bylo jí však, dle důvodové zprávy, vytýkáno, že šlo o mechanické převzetí směrnice, které nenavazovalo na ostatní text a souvislosti obchodního zákoníku. Prostředky upravené ve směrnici se také v průběhu doby ukázaly být nedostatečnými. Proto byla přijata směrnice nová, a sice 2011/7/EU, která dosavadní směrnici nahrazuje a která má přinést další mechanismy na zlepšení platební morálky a na ochranu malých a středních dodavatelů zboží a služeb. Klade si za cíl reagovat na nešvar, kterým je skutečnost, že mnohé dodané zboží či služby jsou zaplacený mnohem později, než bylo ujednáno, což má negativní dopad na likviditu a komplikuje finanční řízení podniku. Ve směrnici jsou například přísněji regulovány lhůty splatnosti, zvyšují se sazby úroku z prodlení a stanoví se povinnost zakotvit maximální ujednanou dobu trvání přejímky zboží nebo služeb. Do obchodního zákoníku se tak včleňují příslušná pravidla o splatnosti, přičemž se daná ustanovení přesunují do oddílu týkajícího se doby plnění, kam systematicky více náleží. Vedle těchto změn rovněž nově zní ustanovení upravující zápis do obchodního rejstříku při rozdělení právnické osoby. **Zákon nabyl účinnosti dnem 1. 7. 2013.** Více na <http://www.codexisuno.cz/0AO>

Novela zákona o insolvenčních správciích a insolvenčního zákona

Dne 2. 7. 2013 byl ve Sbírce zákonů zveřejněn pod č. 185/2013 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správciích, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Novela je dle důvodové zprávy projevem strategie vlády v boji proti korupci. V jejím rámci měl být, vedle dalšího, zvýšen a zkvalitněn dohled nad ostatními právníckými povoláními, a tedy i nad insolvenčními správci, v oblasti kárné zodpovědnosti. Cílem novely je pak poskytnout takové řešení problematiky regulace profese insolvenčních správciích, které zavede parametry, jež přispějí ke zvýšení odborné připravenosti žadatelů o vydání povolení nebo zvláštního povolení vykonávat činnost insolvenčního správce a napomohou tomu, aby v systému figurovaly pouze osoby, které se výkonu činnosti insolvenčního správce věnují zodpovědně a splňují podmínky vyžadované zákonem. Uvedeného má být dosaženo také cestou jednoznačného vymezení působnosti insolvenčních soudů a Ministerstva spravedlnosti ve vztahu k insolvenčním správciích v rámci probíhajícího insolvenčního řízení. Činnost insolvenčního správce dlužníků se značným ekonomickým významem, tzv. insolvenčního správce se zvláštním povolením, bude po novele definována jako citlivá činnost podle zákona o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, což bude nově předpokládat splnění příslušných podmínek bezpečnostní způsobilosti. **Zákon nabývá účinnosti dnem 1. 8. 2013.** Více na <http://www.codexisuno.cz/0AP>

ZÁKONY

Novinka

REKODIFIKACE
soukromého práva

Komplexní systematický
pohled na zásadní změnu
českého právního řádu

www.codexis.cz

CODEXIS

(Pokračování ze stránky 1)

část peněz odváděných z kurzových sázek a číselných loterií bude použita na financování sportu, konkrétně s ní bude hospodařit Český olympijský výbor. Dalším publikovaným předpisem je např. novela zákona o zmírnění následků některých majetkových křivd, která umožňuje převádět peníze z restitucí do státního rozpočtu. Více o novinkách např. na <http://pravmiradce.ihned.cz/c1-60307920>

Další pravidla pro insolvenční správce

Ministerstvo spravedlnosti připravilo „v dohodě“ s Českou národní bankou vyhlášku č. 197/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správciích, ve znění pozdějších předpisů. Ta rozvádí nedávno novelizované předpisy týkající se insolvence (viz rubrika Zákony). Jak už název předpisu napovídá, vyhláška se týká například obsahu zkoušky (§ 3), žádosti o vykonání zkoušky, žádosti o opakování zkoušky, žádost o stanovení jiného termínu nebo jiného náhradního termínu (§ 4), zpětvzetí žádosti (§ 5) nebo zkušebních komis pro zkoušky (§ 7). Vyhláška je účinná od 1. srpna letošního roku. Zkouška sestává podle § 3 odst. 1 z písemné a ústní části; zvláštní zkouška insolvenčního správce sestává pouze z ústní části. Při zkoušce se za účelem prověření znalostí uchazeče potřebných k výkonu funkce insolvenčního správce zjišťují podle následujícího odstavce znalosti z

(Pokračování na stránce 3)

**Předplatitelé časopisu
Právní rádce mají přístup
do elektronického archivu
titulu ZDARMA.**

**Stačí se pouze zaregistrovat
na internetové adrese
<http://predplatitel.ihned.cz>**

Novela zákona o soudních poplatcích

Dne 21. 6. 2013 byl ve Sbírce zákonů zveřejněn pod č. 167/2013 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Novela dle důvodové zprávy reaguje na situaci, kdy dosavadní právní úprava vykazuje znaky nerovného přístupu v případech určování soudních poplatků u navrhovatelů, kteří se domáhají práva na náhradu škody způsobené trestným činem. Pokud poškozený řádně uplatní nárok na náhradu škody v průběhu trestního řízení, netíží ho povinnost k úhradě soudního poplatku. Takovému poškozenému může být náhrada škody přiznána, tedy může získat exekuční titul, aniž by vynaložil náklady na zaplacení soudního poplatku. Oproti tomu poškozený, který řádně uplatní nárok v rámci trestního řízení a trestní stíhání je posléze zastaveno pro nepřípustnost trestního stíhání v případech, kdy to nařídil prezident republiky, uživ svého práva udílet milost nebo amnestii, musí se práva na náhradu škody domáhat v občanskoprávním řízení a jeho žaloba je zploplněna. Uvedenou nerovnost v postavení poškozených by měla novela odstranit, a to tím způsobem, že takové poškození budou od hrazení soudních poplatků v případech, že již dříve řádně uplatnili nárok v trestním řízení, osvobozeni. Jedná se o bezprostřední reakci zákonodárce na rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 1. ledna 2013 publikované ve Sbírce zákonů pod č. 1/2013 Sb., je však koncipováno tak, aby se vztahovalo na všechny takové poškozené i v budoucnu, v případě dalších rozhodnutí prezidenta republiky tohoto typu. **Zákon nabyl účinnosti dnem 1. 7. 2013.** Více na <http://www.codexisuno.cz/OAQ>

Zdroj: CODEXIS®

Cesta není samostatná věc

Dne 17. 4. 2013 Nejvyšší soud vydal rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 2493/2011, v němž musel vyřešit otázku, zda je asfaltová cesta, samostatnou nemovitou věcí. To by pak vedlo k možnosti odlišného vlastnictví pozemku a cesty. Podle ustálené judikatury jsou účelové komunikace druhem pozemku, které představují určité ztvárnění či zpracování jeho povrchu. Stavbou (tj. samostatnou věcí) ve smyslu občanskoprávním nemůže být taková stavba či konstrukce, u níž nelze určit jasnou hranici, kde končí pozemek a kde začíná samotná stavba. V daném případě byl povrch sporného pozemku zpracován navesením sypkých materiálů a položením asfaltových ploch, a proto soudy toto zpracování posuzovaly jako součást pozemku a Nejvyšší soud tento názor nerozporoval. Více na <http://www.codexisuno.cz/OAQ>

JUDIKÁTY

Poučení a náležitosti podání

Dne 24. 4. 2013 vydal Nejvyšší soud velmi zajímavé usnesení sp. zn. 22 Cdo 3398/2011, v jehož odůvodnění se detailně zabývá nejen poučovací povinností soudu, ale též minimálními náležitostmi podání. V dané věci nebyla žalobkyně schopna řádně formulovat žalobu a soud ji proto opakovaně vyzýval k doplnění. Ačkoliv nová podání žalobkyně obsahovala nové skutečnosti, byla natolik zmatečná, že si soud nebyl schopen učinit úsudek o tom, co má být předmětem řízení a tak řízení zastavil. Jako první nedostatek Nejvyšší soud shledal, že žalobkyně měla být poučena dle § 30 OSŘ o možnosti podat žádost o ustanovení zástupce. Podle NS by se takové poučení mělo dostat každému účastníkovi, u nějž připadá v úvahu osvobození od soudních poplatků; tj. zejména u těch, u nichž se lze domnívat, že jejich osobní poměry (zdravotní stav, pokročilý věk, sociální postavení) nejsou příznivé. Uvedeného poučení by se tedy mělo dostat takovému účastníkovi, z jehož projevů (podání či přednesů) či jiných skutečností za řízení zaznamenaných lze usoudit na to, že by předpoklady pro ustanovení zástupce mohly být dány. Zda předpoklady jsou opravdu naplněny, soud posoudí až poté, co účastník žádost skutečně podá.

Druhý nedostatek pak Nejvyšší soud shledal v tom, že z podání bylo jasné, že se žalobkyně domáhá určení svého vlastnického práva k domu, a proti komu žaloba směřuje. NS především poukázal na to, že neuvede-li žalobce v žalobě všechna potřebná tvrzení, významná podle hmotného práva, nejde o vadu žaloby, která by bránila pokračování v řízení. Dále soud řekl, že požadavek, aby ze žaloby bylo patrné, čeho se žalobce domáhá, nelze vykládat tak, že by žalobce byl povinen učinit soudu návrh na znění výroku jeho rozsudku, ale postačuje, jestliže z obsahu žaloby lze při použití interpretačních pravidel takový návrh dovodit. Odmítnutí žaloby zde tedy nebylo na místě, a proto NS věc vrátil první instanci. Více na <http://www.codexisuno.cz/OAQ>

Zdroj: CODEXIS®

Vážení čtenáři, s ohledem na nastávající prázdniny vyjde další číslo našeho newsletteru 5. 9. 2013

Příjemné prožití léta přeje redakce Právního rádce

(Pokračování ze stránky 2)

oblasti a) občanského, obchodního a pracovního práva, b) občanského práva procesního, c) insolvenčního práva, d) správního práva včetně správního řízení, e) finančního práva včetně daňového řízení, f) řízení podniku a g) účetnictví a financování podniku. Další ustanovení pak pravidla dále rozvádějí.

Zavadil čelí kárné žalobě kvůli inzerátu proti Schwarzenbergovi

Advokát Vladimír Zavadil čelí kárné žalobě České advokátní komory (ČAK). Důvodem je inzerát „Nevolte Karla Schwarzenberga“, který nechal zadat v tisku při prezidentských volbách. Zmíněný inzerát vyšel v první den druhého kola prezidentských voleb v deníku Blesk. V textu inzerátu se například uvádělo, že Karel Schwarzenberg považuje za neplatné Benešovy dekrety nebo že považuje poválečný odsun Němců za nespravedlivý, aniž bere na zřetel mnichovský diktát.

„Kárný žalobce ho viní z toho, že nedodržoval ustanovení zákona o advokacii a pravidla profesionální etiky, která mu ukládají povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,“ uvedla vedoucí odboru vnějších vztahů ČAK Iva Chaloupková. „Předpokládáme, že kárné řízení začne probíhat na podzim,“ uvedla na dotaz Právního rádce Iva Chaloupková. Více na webové adrese <http://pravnihradce.ihned.cz/c1-60298870>

Jan Čipera novým předsedou Krajského soudu v Hradci Králové

Novým předsedou Krajského soudu v Hradci Králové je od 1. července Jan Čipera, který zde doposud působil jako místopředseda pro občanskoprávní úsek. Ve funkci nahradil Milana Bořka. Jan Čipera se předsedou Krajského soudu v Hradci Králové stal na základě výběrového řízení. Více se dočtete na webové adrese <http://pravnihradce.ihned.cz/c1-60170450>

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY VE ZDRAVOTNICTVÍ

Uzavřená odborná diskuse u kulatého stolu se zástupci zadavatelů a dodavatelů v oblasti veřejných zakázek ve zdravotnictví.

Více informací na marketing.dot@economia.cz

9. 9. 2013, 9.00 – 11.30 hodin

Česká bankovní asociace

Vodičkova 30, Praha 1

Právní rádce

KAVZ Komora administrátorů veřejných zakázek